

ادبیات فارسی، فصل 3

مدرس : بردبار

الف) جملات صحیح را با (ص) و جملات غلط را با (غ) مشخص کنید. (5/1 نمره)

1) در مصرع « چون تو را نوح است کشتیبان ز توفان غم مخور » مضاف الیه بر مضاف مقدم شده است. ()

2) در بیت « دریغ است ایران که ویران شود / کنام پلنگان و شیران شود » صنایع ادبی جناس و استعاره به کار رفته است. ()

3) در بیت « پایش از آن پویه درآمد ز دست / مهر دل و مهره ی پشتش شکست » جناس ناقص افزایش به کار رفته است. ()

4) واژه « داعیه » مترادف واژه ی « اشتیاق » است. ()

ب) درک مطلب (5/8 نمره)

ج1) در عبارت « و در هرکه این دو گوهریابی؛ چنگ در وی زن و از دست مگذار که وی همه را به کار آید. » (2 نمره)

الف) منظور از « دو گوهر » چیست؟ (5/0 نمره)

ب) چه مفهوم کنایی در این عبارت دیده می شود؟ (75/0 نمره)

ج) گروه اسمی و اجزای آن را در این عبارت بیابید و نوع آن ها را مشخص کنید. (75/0 نمره)

ج2) با توجه به ابیات داده شده به سوالات پاسخ دهید. (3 نمره)

« هان مشو نومید چون واقف نه ای از شر غیب، باشد اندر پرده بازی های پنان غم مخور
«

« ای دل از سیل فنا بنیاد هستی بر کند، چون تو را نوح است کشتیبان ز توفان غم
مخور «

« در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم، سرزنش ها گر کند خار مگیلان غم مخور «

1) قالب شعری این ابیات چیست؟ (25/0 نمره)

2) بیت اول از چند جمله تشکیل شده است؛ تفکیک کنید. (1 نمره)

3) بیت وال تلمیح به چه آیه ای از قرآن دارد؟ (5/0 نمره)

4) در مصرع اول بیت دوم چه صنایع ادبی بارز است (5/0 نمره)

5) در مصرع دوم بیت دوم منظور از « نوح و توفان » چه می باشد؟ (5/0 نمره)

6) در مصرع آخر « خار مگیلان » استعاره از چه می باشد؟ (25/0 نمره)

ج3) در عبارت « مادر گرامی گوهری است که در کارگاه آفرینش خدای مهربان همتایی ندارد؛ از این روست که هر چیز گرانبه را اگر بخواهند از راه همانندی بزرگ بشمارند و عزیز بدارند به مام یا مادر مانند می کنند؛ از این دید میهن برای همه ی هم پیوندان و باشندگانش مادرانه رفتار می کند. « (5/1 نمره)

الف) نوع اضافه در ترکیب « کارگاه آفرینش » را بیان کنید. (25/0 نمره)

ب) نوع ترکیب در عبارت « مادر گرامی گوهری است. « را بیان کنید. (25/0 نمره)

ج) واژه ی « باشندگان » به چه معناست؟ (25/0 نمره)

د) واژه ای که در ساختار صفت نسبی در متن دیده می شود را بیابید. (25/0 نمره)

ه) «بزرگ بشمارند» کنایه از چیست؟ (25/0 نمره)

و) واژه ی «هم پیوندان» از نظر ساختمان چگونه است؟ (25/0 نمره)

ج4) با توجه به عبارت «هرگان مادر را اندوه و آسیبی فراگیرد، فرزندان نیز آرام و قرار ندارند و بی شکیب و به جان می کوشند تا آرامستان خانه را به آرامش باز آورند و خفاش خویان را از مهر رخ مادر دور بدارند.» به سوالات مطرح شده پاسخ دهید. (1 نمره)

1) واژه ی «آرامستان» از نظر ساختمان چگونه است؟ (25/0 نمره)

2) کدام ترکیب ها ساختار اضافه تشبیهی دارند؟ (5/0 نمره)

3) عبارت «خفاش خویان» از چه صنعت ادبی برخوردار است؟ (25/0 نمره)

ج5) با توجه به بیت «هر که در او جوهر دانایی است، بر همه چیزش توانایی است» به سوالات مطرح شده پاسخ دهید. (1 نمره)

الف) «هر» در این بیت ضمیر مبهم اسا یا صفت مبهم؟ (25/0 نمره)

ب) «جوهر دانایی» چه نوع ترکیبی است؟ (25/0 نمره)

ج) شاهد مثالی برای این بیت ذکر کنید. (5/0 نمره)

ج6) با توجه به بیت «آن که ورا دوست ترین بود، گفت: درین چاهیش ببايد نهفت» به سوالات مطرح شده پاسخ دهید. (5/1 نمره)

الف) در این بیت چه نوع صفت سنجشی به کاررفته است؟ (25/0 نمره)

ب) این بیت از چند جمله تشکیل شده است؟ (75/0 نمره)

ج) نقش دستوری ضمائر را مشخص کنید. (5/0 نمره)

د) سوالات کوتاه پاسخ (5/6 نمره)

- 1) در بیت « غواص اگر اندیشه کند کام نهنگ، هرگز نکند در گرانمایه به چنگ » واژه ی خط کشیده به چه معناست؟ (5/0 نمره)
- 2) کتاب «سبک شناسی» اثر کیست؟ (25/0 نمره)
- 3) « از جای تهمت زده پرهیز کن » به چه معناست؟ (5/0 نمره)
- 4) در عبارت « در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود، خوض ننماید. » مفهوم عبارت خط کشیده را بیان کنید. (5/0 نمره)
- 5) هم خانواده ی واژگان « استراق، استماع، مقتدر، اقفاع » را بنویسید. (1 نمره)
- 6) در بیت « همه سر به سر تن به کشتن دهیم، از به که کشور به دشمن دهیم » چه نوع صفت سنجشی به کار رفته است؟ (25/0 نمره)
- 4) در عبارت « در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود، خوض ننماید. » مفهوم عبارت خط کشیده را بیان کنید. (5/0 نمره)
- 5) هم خانواده ی واژگان « استراق، استماع، مقتدر، اقفاع » را بنویسید. (1 نمره)
- 6) در بیت « همه سر به سر تن به کشتن دهیم، از به که کشور به دشمن دهیم » چه نوع صفت سنجشی به کار رفته است؟ (25/0 نمره)
- 7) بیت « همی خواهم از کردگار جهان، شناسنده ی آشکار و نهان » اشاره به کدام نام خداوند دارد؟ (25/0 نمره)
- 8) عبارت « انگشت به دهان گذاشته اند. » به چه معناست؟ (5/0 نمره)
- 9) نویسنده ی کتاب « اخلاق ناصری » چه کسی می باشد؟ (25/0 نمره)
- 10) در بیت « گر تکبر می کنی با خواجگان سفله کن، ور تواضع می کنی با مردم درویش کن » کدام واژگان رابطه ی معنوی تضاد دارند؟ (1 نمره)

11) در بیت « ندانی که ایران نشست من است، جهان سر به سر زیر دست من است » کدام واژه به ساختار مصدر به کاررفته است؟ (5/0 نمره)

12) « مضارع التزامی » و « دوم شخص جمع » از فعل « می کوشیدی »؟ (5/0 نمره)

13) فعل « مضارع مستمر » برای اول شخص جمع از فعل « خوانده باشید »؟ (5/0 نمره)

ه) معنای ابیات و عبارات داده شده را به نثر روان بنویسید. (5/3 نمره)

1) این دل غم دیده حالت به شود؛ دل بد مکن، وین سر شوریده بازآید به سامان؛ غم مخور (1 نمره)

2) جهان سر به سر زیر دست من است. (5/0 نمره)

3) و چون از وی پوشیده دارند، استراق سمع نکند و تا وی را در آن مشارکت ندهند، مداخلت ننماید. (5/0 نمره)

ه) معنای ابیات و عبارات داده شده را به نثر روان بنویسید. (5/3 نمره)

1) این دل غم دیده حالت به شود؛ دل بد مکن، وین سر شوریده بازآید به سامان؛ غم مخور (1 نمره)

2) جهان سر به سر زیر دست من است. (5/0 نمره)

3) و چون از وی پوشیده دارند، استراق سمع نکند و تا وی را در آن مشارکت ندهند، مداخلت ننماید. (5/0 نمره)

4) مهتری گر به کام شیر دراست شو، خطر کن ز کام شیر بجوی (1 نمره)

5) مهر دل و مهره ی پشتش شکست. (5/0 نمره)